Dnia Marca 185[illegible]r.

W Końcu naszych robót, winniśmy
wobec Rządu, zdać sprawę z
czynności naszych odbytych w tym
Komitecie, winniśmy to uczynić
tem bardziej, że będzie zarazem
w mniejszości, w opiniach wyja-
-wionych w tym Komitecie, uspra-
-wiedliwieniem toczonych, i cel naszych
dążeń, wyborem legalności drogi
przez nas zajętej, legalność tę znaj-
-dziemy w obowiązku każdego z nas,
spełnienia rozkazu Cesarza, co wsp-
-ólnym bytu w Państwie, dotąd jed-
-nym węzłem z nami złączonych,
węzłem stawać silniejszym, jak-
-że w porządku socjalnym, stosunki
wzajemne mieszkańców jednego
Kraju, albowiem ten w dawnej
Ziemi był dotąd pierwszym
Ojcem familii, od niego zależały,
i na nim polegały losy jego

dout.

Włościan, za nim Rząd
opierał się w podstawach kraju,
aby był przedstawicielem jego
porządku i potęgi, musiał więc
być szanowanym przez niższych
i wyższych nad sobą, jako siła
rządząca w kraju, która mogła
czynić zadość wszystkim niedos-
=tatkom organizacji krajowej,
środkami materialnemi będącemi
w jego rozporządzeniu, intellektual-
=nemi, których był przedsta-
=wicielem. — Włościanin w związku
z swoim panem, służąc mu
swoim ślepe posłuszeństwo,
abdykując osobę swoją na rzecz
jego władzy, składając całą siłę
swoją pradziadowską w jego ręce,
widząc w nim najbliższą opiekę
niewątpliwie nad nim czuwającą;
i mając zapewnione pierwsze potrzeby egzys-
=tencii, i w wypadkach słabości i
niedoli, zlał się w jedno ze swoim
panem, i to stanowiło ten węzeł
o którym mówimy, węzeł

który prawa usunięty, i prze-
-trwały w całości do dnia dzi-
-siejszego. — — Gdyby dziś ludzie
nie podlegały kondycyom czasu,
gdyby pierwotne warunki ludzkie,
wrodzone naturze prawdy, zachować
się mogły, powiedzielibyśmy, że
wydoskonalone stosunki familijne,
zespolenie interesów w jednej gromadzie,
zastosowanie zasad czystej religii
do ich exystencyi, (?) pod dyrekcją
ogólną Ojcowskiego Rządu nie
tylko mogłyby [illegible] dostateczne
do exystencyi klassy roboczej +
ludu, ale stanowiłyby często niepod-
-[illegible] wpływem wydoskonalonej
cywilizacyi, gdzie stosunek społeczny
zrodził egoizm indywidualny
sprzeczny socyalnemu życiu w zbio-
-rach powiatowych, odosabniając tem
samym jedno indywiduum, zosta-
-wione samo sobie w walce z sa-
-molubstwem całej społeczności-

Lecz i dzieci narodu w pewnych
epokach, radykalnym zmianom
ulegać muszą, wypada to z po-
-rządku naturalnego rzeczy świa-
= towych, wszystkie bowiem narody
Europejskie, są solidarnie odpo-
= wiedzialni w stosunkach wzajemnych
potrzeb, jako z upływu czasu wynikającą
i odpowiedzialności tą dopóty nie
ciężarem w narodzie i stosunkach jego
internacjonalnych, dopóki nie nastąpi
równowaga w naturze relacji so-
= cialnych. Oceniwszy tej pozycji
w Rosji naszym, i pierwszy kro-
-ków. Ku lepszemu, pierwsza kasto
przemian, należy się światłemu
Rządami; czyż, który w innych
krajach ludu przypisując sobie,
z rządaty rewolucji. Przeniknięci
tą prawdą, uważamy Reskrypt
N. Pana ~~w tym duchu~~ w tej myśli;
uważamy go w celu ulepszenia
bytu Włościan, ~~obecnie tego~~ ale razem i celu
ta ochalierności pociągnęła za sobą,
i ulepszenie stanu szlacheckiego,
przez zabezpieczenie i obwarowanie
ich własności, i przez rozwinięcie

przedstawi Komitetowi, ~~temuste~~
się bowiem w osobach exystencji
i pomyślności Kraju, i ulepszeniu
bytu jednej klassy, ulepszamy już
tem samym poprzęż ~~obywateli~~ drugiej,
i naczyny ... tym wszystkim
rządzitelej w Kraju niegodaszczeniu
jednych na korzyść drugich,
a także niczym zachwiadley exystencji
Kraju w swoich zasadach — Z ako-
liczności wyżej wyrażonych, niżej
podpisani, obowiązanymi się być
czując sobie sprawę i wiernie wytłomacze-
niary, takowa bowiem usprawiedliwi
naszą dążność, i ocenić pozwoli
przyjęty sposób widzenia rzeczy —
Od dnia wyboru nas na członków
Komitetu, uważaliśmy misję naszą
(bardzo) zbyt wysoką i wielkiej wagi,
widzieliśmy bowiem że nie żądano od
nas chwilowego ulepszenia Kondycji
włościanina indywidualnie, ale przemiany
radykalnej, całej jego exystencji,
i wszystkich stosunków dotąd exys-
tujących, dla ulepszenia bowiem

chwilowego, dość było wszakże
środki zwyczayne, i powierzyć
spełnienie ich władzom wymienionym,
a wzbogaceniem (?) siłą umysłową włas-
cicieli, wzmocnieniem dodatnią własnością;
nie trzeba było kraju cały do gruntu
poruszać, i żądać czynnego współ-
działania samych obywateli; stanem
ulepszenia tego rodzaju, mogłyby były
iść drogą zwyczayną administracji
krajowej; — inna iest rzecz, kiedy
potrzeba wyższego stanowiska,
każdy osądził być czasem podrzędnym
przystąpieniu do radykalnej refor-
my w kraju, i wzywa klassę iedyną
ośmieli coraz ~~[illegible]~~, w zetknięciu z rol-
nictwem, jako pierwszą podstawę
tegoż kraju, do wspólnego dzia-
łania — Intellektualne rozwinięcie
tey Klassy, powinno być na wyso-
kości zadania danego, dowiodł to
kraj cały, w guberniach naymniey
przygotowanych do nowej reformy,
a w których biedni wyższości [illegible]

drugiej ale w mniejszości, lecz z siłą
ważny Komisyi wyrzekli; że
przyjmowane Ulepszenia bytu Urzędów,
w ślepym zastosowaniu słów Reskryptu,
Gwałtowne znane Reformy
iż to ubliża wspaniałej myśli,
Wielkiego Monarchy; że Reforma
ta, nie jest tylko z reformowaniem
Urzędów, ale najgruntowniejszym
przekształceniem Kraju całego, i
wszelkich jego stosunków administra-
cyjnych. — Że wezwani Obywatele do
tego działania, da porwać Rządowi
ich usposobienie moralne i umysłowe,
że Cesarz znajdzie w nich prawdziwą
dźwignię, za pomocą której stosunki
Kraju przekształci, a ci ocenią potrzeby
swoje, i Synami prawdziwymi Oj-
czyzny, będą wyglądać na wszystkie
wypadki wynikające znaczne; stanowi
że w spokojności, z powagą i godnością
przyczynią się do spełnienia tej rewo-
lucii, która przemienia cały po-
rządek rzeczy (krajowych) (ze wszelkich względów)!
dojść może do rezultatów zba-
wiennych Korzyści, i z uspoko-

=bienia spokojnego ludu, i
doświadczeń obcych narodów,
i unikając wszelkich wstrząśnień
i Krwi bezpotrzebnego rozlewu; że takim tylko
zrównaniem rzeczy, uczynimy
zadość Woli Monarchy — Takie
iest nasze przekonanie, i tem
pewniey, uważaliśmy Ulepszenie
bytu Włościan, to wyniesienie
każdego z nich, na godność człowie=
=ka, godność tę znaydziemy
w iego wolności, a podstawę tey,
iest własności, któréy, lubo on dziś
nie ma, ale przez pracę, i za pomocą
środków nam wskazanych doyść
może; na tey tylko, a nie na inney
drodze pragniemy go widzieć: — oto
iest zasada, która stanowiąca będzie
czynności nasze. — Lubo dla doyścia
do tego celu, uważamy stan przechodni
za konieczny, niemniey takowy, w isto=
cie swoiey nosząc cechę nieporządku,
i zmiany stopniowaney, uczyniony
zgodny z naturą Stanów, sądziliśmy
być rzeczą potrzebną, szczególnie, o
ile by to dało się uczynić w porząd=
=ku rzeczy ~~[illegible]~~ koniecznych, stan

[więc przekładamy, pragnąc
wskazany, uważaliśmy nie iako
wyłączny cel naszych żądz, ale
iako krok wstępny przygotowawczy
do stanowczego uwłaszczenia włościan;
tą pierwszą okoliczność na samym
wstępie, iż nas różniła w zdaniach
z innymi Kolegami, domagaliśmy się
o uznanie tey myśli, iako punktu
z którego idziemy, Komitet nie
wyrzekaiąc słowa, w robotach swoich
wielokrotnie uznaiąc zasady tey
prawdy, wszakże ich nie objawił.—
Chcieliśmy od początku reformy,
dać poznać naszym włościanom,
że przez pracę dochodzi się pewno do
własności, i że pierwszy krok ku temu,
iż ich robić właścicielami, otyle, o ile
kierunek ich pracy będzie im do tego
pomagał.— Że daiąc do mnieyszey
własności, iest dla nich możliwsze,
i że do tey stosunkami wiąże pracę i
nakłady, iest dla nich korzystnieyszem;
dlatego, wotowaliśmy za mnieyszym [tego memoriał]
nadziałem ziemi, iako łatwieyszym [przez]
do nabycia, zwłaszcza u nas, gdzie
robocizna mnieyszą ma cenę, cała w stosunku

ny aplikami do małej uprawy;
Chcieliśmy tym samym wzmocnić
większą uprawę, i dając takową,
dla podźwignienia wielkiej i tanej
produkcji przez zastosowanie kapitału
i maszyn, i siły koniowe chcieliśmy
zostawić wszystko inteligencji i ka-
= pitału każdego użytego; ~~Dotego~~,
~~[illegible]~~
~~Tem~~ tem bardziej w widokach kraju
podźwignąć musimy wielką
uprawę, że własności ziemi,
widzę iż dziś obciążone długami
Bankowemi, a wiele z nich i par-
= tykularnemi, które musiały zaciągać
w dawno już okazującej się potrzebie
przekształcenia i ulepszenia swoich
gospodarstw, i niosąc ciężary kra-
- jowe często pewny zwracając ich do-
= chody, są może oni odpowiedzialni
i przed swemi wierzycielami, i
przed Rządem, który chce tego,
żeby majątki ich nie upadały, żeby
miało miejsce uszczuplanie się w ich
siłach żywotnych to individualności ziemi,
i utrudniając ich uprawę, niewiemy
zwróciły robociznę, nadanie mię-

ziemi włościanom, przeciwnie
byłoby bardzo względne, i dlatego
~~wotowaliśmy~~ wotowaliśmy za mniej-
szym nadziałem ziemi dla włościan
— Chcąc wyszukać realny
szacunek ziemi dla aplikacji
naszej reformy niezbędny, utwo-
rzoni byliśmy, niesłychaną progres-
sję szacunkową tejże ziemi,
i sprawiedliwości nakazywała nam
to na względzie, żeby nie ukrzywdzić ani
właścicieli, ani włościan; napoty-
kaliśmy przytem, trudności nie prze-
łomane z powodu ceny krajowych
czystszych(?), bo nigdzie nie znaleźliśmy
zasad, pewnych danych, na których
by się rachować, a przecież ważne było.
Tranzakcje sprzedaży majątków były
zbyt względne, nie podchodzące pod
żaden rachunek szacunkowy, gdzie i
pozycja sprzedającego, i czas, i widoki
indywidualne wpływały na cenę;
Sprawozdanie ceny zboża, i wpływowości
i wartości ceny, nie zastąpią nam
żadnej uwagi; chcąc coś wyrazić
wynalezieniu sprawiedliwego sza-
cunku ziemi, dla ustalenia hipotecz-
nej kwoty(?), których tyle i u nas,

pisać że daliśmy małą ziemi żeby nie popsuć całej sobótki(?) — trzeba pisać że obliczając ziemię dla rolnika daliśmy mu tyle, ~~ale~~ co by ~~...~~ nie wadzi(?) koniecznym naszego potrzeby — zostawując mu prawo więcej(?) większej dla rozwinięcia jego rolnictwa

o ile do prawdy zbliżona,
wyrównanie naszych przerachowań;
utwierdziliśmy się w przekonaniu,
że ziemia wtenczas tylko sprawiedliwie
oceniona być może, kiedy wolna
praca do niej wprawiona będzie zasto-
sowaną, przestawało nam więc wy-
bierać w faktach istniejących, zaś
do nas niekorzystnych, z ómniejszają-
cych wartości naszej ziemi, zmniejsza-
cych więc realnie korzyści z przyczy-
sii stopniowo wynikających, przyję-
liśmy więc jeden środek możliwy
do oznaczenia tej wartości; najprzód
uklasyfikowaniem gruntów stosow-
nie do ich gatunku, a potem ze
średniej produkcji nam wiadomej,
i ceny robocizny przeciętnej,
wyszukać istotną średnio propor-
cjonalną, i tę biorąc za piąty procent,
ustanowić kapitał szacunkowy,
przyjęliśmy więc takowy wynik ceny
ziemi z produkcji, lecz z uwagą,
że mniej ~~wiele~~ wiele znaczy, i że także
ziemia jednej natury, wiedzym
może mieć ~~niedaleko~~ wyższej wartości

□ niż wiecznym, bo
okoliczności pozwoliłyby nam
sprawiedliwiej dokładniej umiar-
-kować cię szacunkiem, a
tem samym (~~niż same sprawied-~~
~~-liwość oceny ziemi bez przy-~~
~~-wileju Dekretu za znaczeniem~~
~~i stosunku do niej najlepszego~~
~~położenia, a tylko bylebyśmy więcej~~
~~racjonalni, w innych wypadkach~~
~~przy stosowaniu oceniania, całej~~)
(mogłyby być obronie)
~~sprawy~~ (nieistotny teoryi naszych
własności; w tej okoliczności
mielibyśmy wytężenie na celu
sprawiedliwości i dobro właś-
-ciciel, lecz i tu wspomnieć musi-
-my, że rzecz to o ile ważna i
sprawiedliwa, o tyle polega
wina na wytężeniu w sprawo-
-dzianiu samych obywateli i
~~Rządu naszego~~ którzy pośrednio zajęci
obawiają się między oceniać
tej delikatnej pozycji wszystkie
ludzi niekompetentnych, stronnych
lub arbitralnych, nakoniec nieznanie-
-domych wiary — Ustanowiliśmy
więc ~~gdzie~~ szacunek ziemi ornej

jedni z myślą uniknienia trudności
jakie przedstawia wykazanie
korzyści miejsca położenia, i nie
pewni jakie względy będą zachowane,
dowodzą aż uznając całą drażliwość
tego położenia, i tu wreszcie chcieli
Włościanom uczynić sprzedaż ziemi
więcej dostępną, u jednych i drugich
była owa myśl; ~~[illegible]~~
dowodem zaś tego iż z małą
różnicą przyjęto zasadę szacunku
dla ziemi sadybnej, mającej realnie
znacznie większą wartość, nie licząc
przytem w szacunku zabudowań,
jedynie ziemię tę tężsamą z ziemią orną
przedstawiła w massie szacunek
więcej dostępny dla wykupu
włościan — Tę myśl Kie-
-rowniczy Komitet, szukając środ-
-ków zapłaty za grunt sadybny,
uważa takowy możliwym przez
Towarzystwo Kredytowe — Akta
Komitetu świadczą, jak wielką
nadzieję Komitet pokładał w wy-
-dobyciu walnej pracy w

ludu, uważając ię iako źródło
naywiększego bogactwa krajowego,
i że ta praca wydobyć się może,
przy pełni a prawie swobodności;
Na drodze nam wskazanéy, prag-
-nęliśmy urzeczywistnić tę myśl
wielką, i ilekroć razy chcieliśmy
iey nadać życie, Komitet usuwał
się w ostatnich wypadkach, téy
decyzyi, iedni z przekonania, inni
wymagali czasu dla osiągnięcia
tego celu, drudzy nie widzieli się
będąc aktualnie w podziale, i
Komisyi, do wyrzeczenia z swojéy
strony ostatniego słowa — Niżey
podpisani, uważali nabycie ziemi przez
dla włościan, iako iedyny cel reformy,
iako ukonsolidowanie ich egzystencyi,
iako prawdziwe zasady ich wolności —
Uznaliśmy całą trudność dojścia do tego
celu, lecz ta nieustraszona możliwości,
a przekonaniem że tenże iedyny wymie-
rzony reformy, i że Rząd do téy nas
prowadzący, obiera drogę nayrótszą,
i taką która naywięcey wzbudzi
może zaufania, w rozumieniu tego

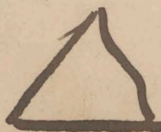
pomimo, że inny obrót tej udzie-dzielnej i zkomplikowanej, owszem całej wymagającej największego zobopólnego zaufania, i najsumienniejszego działania, stanęliśmy z myślami naszemi nigdy niezachwianemi; z takiem zaufaniem, które jedynie we władzy mieści wzmocnienie prawdy, jedynej zasady mającej być czystej w naszej reformie; wszakże myśl ta, tylko jawna dla wielu, w wyrazie oficjalnym bezwarunkowym, znajduje wahanie się, obawiamy się wyrzec ostatnie słowo, sprzedaży ziemi w całem oficjalnym, żeby za nią nie był natarczywy szacunek dowolny, obawiamy się wspomnieć o sposobach tej wykupu, bo nie jesteśmy pewni, czy warunki naszej własności, do której mamy nieograniczone prawo, będą poddane krytycznemu sądowi który przedwczesnym dekretem bez naszego współdziałania arbitralnie stanowione nie będą, nakoniec też nie możemy

~~O nadzieję że Rząd może nam lepsze przedstawić kondycyę,~~ stawam wahować się w tej ważnej chwili, utrzymany porządek rzeczy dziś exystujący, i pod wpływem którego obradujemy, a nadzieję przyszłości dotąd zawsze, niżeli nam przez Rząd wystawioną, w sposób obradujący zupełne zaufanie – Taki stan rzeczy porabiamy całą naszą czynność, i ~~[illegible]~~ stawia sam Rząd w domaga-niach, w rzeczach które wymagają najważniejszej pewności – Świad-kiem tego są roboty Komitetowe, gdzie znajdujemy najszlachetniejsze myśli i dążenia, obok niewoli, dawnego porządku rzeczy, i które się ukorzą pod zasłoną stanu przedstawiego – Dla tego też, nie możemy inaczej uważać, roboty Komitetu jako ostateczne, ale tylko jako przygotowawcze dla ulepszenia bytu Włościan – Rozróżnienia zdań w Komitecie, wychodzi ze źródła niepewności skutków ich postanowień,

u środka to bierze początek,
wszakoż tych działaniach Rządu
~~Węgierskiego~~ Jedni Komitetu działały zaglądu-
-nasię, iżdi dani zostawaniemi, zosta-
-wione do porządku rzeczy dziś
egzystującego, drudzy przenikniemi do
gruntu potrzeby reformy radykalnej
w kraju, i takiej któraby go postawiła
na równi z krajami dobrze urządzonemi
w Europie, skutkiem których urządzeń
opartych na nienaruszonym prawie
własności, i osobistej wolności, prze-
-szły radiły postawić całą społeczność
(wszelkości) w korzystaniu z ich dobrodziejstw,
przytem olśnieni szlachetnością charak-
-teru Wielkiego Monarchy, ~~przeznaczone~~
~~krainę~~ całą swoją egzystencję, powierzają
Jego wielkości, w przekonaniu że taka
działalność w kraju, będzie przez Niego
uwzględnioną, ~~iżi~~ jako będąca wy-
-nikiem, szlachetności Jego postępowania
Dzięki Panu, który nam dał
sposobności uskarżać potrzeby kraju,
otwarcie Mu nasze serca, i wykazać
cechę prawdy, godną charakteru
Słowiańskiego —

Zapatrując się na obce kraje,
które stoczyły w konkurencyi po-
dobne reformy, widzimy w jed-
nych miejscach dążenie do niej
przez gwałtowne środki ze strony
ludu, w drugich widzimy
Rządy, które mądrością swoją
uprzedzają ruchy ludu, w tej ka-
tegorii my zaliczamy, lecz
dla przekształcenia kraju, potrzeba
żadłużonemi ludzkiemi siły
krajowe, któreby w rząd zwyczajnym
sposobem wyniosły rolnictwo
do szczytu pierwszego z narodu,
a dla decyzyi do tych rezultatów
potrzeba kapitału, który kraj
jeden stworzyć nie może,
ale urządzeniem się stosownem,
wzajemnie i ustali każdy, a ten
reprezentować będzie wartość
dobądź wspólną, wszędzie każdy
reprezentował kapitału, jedy-
=dynym motorem w działalności;
bez niego ziemia i praca ludzka,
nie produkować nie mogą, i
miarowanie tej konkurencyi w czasie

tworzniejszym, sądziłoby którą
w prawdziwej nędzę; dla ustalenia
tej dźwigni naszej przyszłości
Komitet cały uznał Towarzystwo
Kredytowe potrzebnym, lecz kiedy
niektórzy ~~z~~ z członków ze względu
ostrożności działania chcieli je
zastosować wyłącznie do
gruntów sadybowych, inni
są zdania że Towarzystwo Kredytowe
żeby tylko dobrze uposażone
i wszystko czystować skarbowni,
musi działać w większych roz-
=miarach, albo porządku-
wszy dziesiejszy, nie gwaran-
=tem podobnej operacji, wre-
=szcie podziały te wszystkie sam
Rząd, i w Towarzystwie Kredyto-
-wym umysłowym, z należnie
największą podporą swoich
dążności, że czas Kredyt zależy,
od dobrego i przydatnego urzą-
-dzenia Kraju, do którego to czyn-
=ności

Δ czynności uważamy
narodowi, gotowi do rozpo-
=rządzenia dla ogólnego dobra,
mamy nadzieję że Rząd Światły
wszystkie Konsyderacje weźmie
na uwagę, i te nam pomogą
do wydobycia całych zasobów
jakie ten Kraj może mieć
w swojej dyspozycji —
Kończymy te uwagi oświad-
=czeniem że Komitet usilnie
pracował nad urządzeniem
kwestii Włościańskiej, pra-
=cował z sumiennością i oględ-
-nością na przyszłość, i że znad
widząc wady administracji
Krajowej, że pojął wyprawy
jego misji, i gotów będzie toro-
-wać drogę nowej reformie,
lecz dotknąwszy się z bliska rzeczy
~~uważamy~~ widziemy że roboty nasze
uważać się tylko mogą za
przygotowawcze i inne i będą-
nie nagłym stanowisko, pod względem
stałej drogi, rządami sprawami

bezwarunkowe, wskazanie
naszą władzę ⌈ że ostateczności
ta większą zawsze up-
nastawiona i do prawdziwych
rezultatów sprowadzona, gdyby
Rząd z nami tęgiej działał,
z Ojcowską odwagością, nie
zostawując sobie wyłącznie
wypuszczenia ostatniego słowa,
w otaczaniu naszego wnioskodawcy.
Że bez Jego czynnej pomocy,
reforma ta spełnić się nie może
skutecznie, i że podobnie jak
tylko współdziałaniem tego
Rządu całego Obywatelstwa i
samych władz, pod godłem
wzajemnego zaufania, które
wlać w nas jak wnioskiem Rządu,
otworzy Jego działalność, że
nie możemy zapomnieć iż zwłoki
ciągną w stycznia
z innemi klassami rolniczemi
wskazanie, których stosunki z nami
podobnie będą uregulowane,

⌈ dopisek osobny

⌈ Komitet w ostatnim wczasie swoich robót, i wtenczas kiedy dzielnie było wyjaśnione większością zasady przyjęte; uważa uwłaszczenie warunkowe całości które ostatecznie należeć będzie wskazane przez reformę — Ta decyzya wnaddaleniu przyznana, i ostatni uzupełnienia, przyszłej mamy, i wykonanie padało Komitetu, jak wszystko w tym względzie najlepszy przystąpić.

Że doświadczenie powszechnego
tej wielkiej reformy, obawia-
jącej się posiadaczów klassy
Urzędników, przywykłych
do formy i porządku rzeczy
dotąd exystującego, że nikt
więcej nie pragnie od nas,
widząc w każdym z naszych
włościan członka równego
nam, i co do czego wolności
osobistej, i co do udzielenia
przyszłości w należytej włas-
ności, lecz takiej któraby była
wynikiem własności rzeczy
zapracowanej, lecz czego nie
umiał by się cenić, znajdując
na samym wstępie naszego życia
społecznego, też samą własność
zachowując w swoich kardynalnych
zasadach; że nakoniec
rozwinięcie tych okoliczności
będzie rezultatem którego
wszyscy z upragnieniem
oczekujemy, Ulepszenie

bytu Klassy rolniczey
Ulepszenie bytu Włościan,
i tryumfu Woli
Nayjaśnieyszego Pana —

Z Matawinki —

Jako zasadę, do ostateczney reformy kraju — uwłaszczenie przyimuię i podpisze — myśli wyrażone ~~w..~~ szlachetnie w tem piśmie — oceniam i podzielam — Dwa tylko warunki pozostaią do odmiany — 1szy aby nie kłaść ziemny miarą wydzielić ziemi — ale ziemny wydzielić — tylko ilość wystarczaiącą na nie odbite iego potrzeby — Powtóre — nigdy nieporównywać miejscowości Kijowskiey Gubernii — nie mówię że iey nie ma — ale iey wielki nie obrabi — a bardziey nie obrabi, bez tey wody wszystkich obywatele — miejscowości są skłute — i napływaiące — przyidą drogi żelazne — z porozumieniem ludności, fabryki różnego rodzaju — są miejscowości które nie można, za miejscowości podać wszystkie rzetelnie — i tak — nie powiem opowiście Berdyczowskim jako oniwiem — ale jako że go znam dokładnie — ma ziemi dużo i dobrey — ziemi dużo — położony od Gubernii Podolskiey nasiedloney ludnością, z iedney strony — z drugiey od polesia głodnego — zbiera chleba więcey od każdego z innych powiatów — i zbywa dobrze — ma masę ludności do zarobkowania i niedużey ceny taniej — najpewniejszy pociąg, dla przybywaiących do osiedlenia — przytem cała tęż miejscowości obrabi — kiedy wypadnie wokoło pierwszy — rzeka — port — i miasto handlowe —— Ostatnio kiedy zdania że do szacunku ziemi — brać tylko gatunek ziemi — i stanowić cenę z urodzaju ziarna — tym sposobem przyimie każdy obywatel — bez szemrania, bo będzie widział, że to mu dany — gdzie złamie osiadł — i tak iedyny drugi dawnoważenie — powołanam serce moie wyznanie, szczere, że podzielam zdanie Szanownego Pana Skalskiego